

TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA
Sala Civil

TSJC.- 0000004/2020
ORIGEN: 3000512/2016 - 00
NIG: 5300542120160003418

PARTS:

Apel·lant : Sr. **JSC i A, SAU**

Procurador : Sra. **PMM**

Advocat : Sr. **DJDS**

Apel·lat : Sra. **ODJFR**

Procurador : Sra. **ECC**

Advocat : Sr. **ADA**

SENTÈNCIA 043-2020

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL:

President : Sr. **VINCENT ANIÈRE**

Magistrats: Sr. **CARLES CRUZ MORATONES**
Sr. **JAUME TOR PORTA**

Andorra la Vella, el 19 de juny del 2020.

En nom del Poble Andorrà.-

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions més amunt referenciades.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent el magistrat Sr. **VINCENT ANIÈRE**, el qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

Primer.- Per escrit de data del registre del 30-11-2016, la representació processal de la Sra. ODJFR va presentar demanda laboral contra el Sr. JSC i contra la societat A, SAU, representada pel Sr. JG, demanant llur condemna solidària a satisfer-li la suma bruta global de 65.819,47.-euros, sia :

- salaris del mes de setembre 2016 = 1.164.02.-euros
 - 3 dies del mes d'octubre 2016 = 161,28.-euros
 - preavis = 3.492.-euros
 - compensació econòmica = 14.162.-euros
 - vacances 2016 = 882,70.-euros
 - indemnització per acomiadament indegut = 34.920.-euros
 - vacances de l'any 1991 a l'any 2015 = 30.899,47.-euros,
- així com al pagament dels interessos legals corresponents, a la cotització a la CASS dels referits imports, i al pagament de totes les costes judicials inclosos els honoraris d'advocat i de procurador.

Segon.- La representació processal del Sr. JSC i de la societat A, SAU, es va oposar a la demanda aixecant una excepció de legitimació passiva en relació al Sr. JSC.

En relació a la societat A, SAU, va sol·licitar la seva desestimació total i que es declares que l'acomiadament de la Sra. ODJFR és conforme a Dret, i que la reclamació de les vacances està prescrita.

Subsidiàriament, en el cas que no sigui estimada l'excepció de manca de legitimació passiva del Sr. JSC, va demanar que es declares respecte a aquest, que les vacances reclamades es troben prescrites, i que l'acomiadament de la Sra. ODJFR per part de A, SAU és conforme a Dret, i que en el cas que es considerés que el Sr. JSC va contractar a la Sra. ODJFR abans del mes de febrer de 2008, que la indemnització per acomiadament es trobaria caducada, imposant a la part demandant la

totalitat de les costes, amb expressa inclusió dels honoraris d'advocat i procurador.

La part agent es va oposar a les excepcions formulades i va mantenir les seves peticions inicials.

Tercer.- El Tribunal Unipersonal del Batlle va dictar Sentència, de data 11-12-2019, decidint :

“que estimant parcialment la demanda formulada per la Sra. ODJFR contra el Sr. JSC així com contra la societat mercantil andorrana unipersonal per accions “A, S.A.U.”, ha de condemnar i condemna solidàriament als darrers a pagar a la primera la suma global de trenta-quatre mil nou-cents vint euros (34.920.-EUROS) -això és pel concepte reclamat i que ha prosperat, a saber per comiat indegut, sense perjudici de deduir-se del mateix l'import de la quitança practicat i acceptat a compte per l'instant d'aquest plet-, i divent el patró regularitzar adequadament aquell concepte prop de la Caixa Andorrana de Seguretat Social –prenent en consideració el valor del punt en cada moment-, tot plegat amb condemna en costes processals d'aquesta instància segons es conté en el darrer Considerant. .”.

Quart.- Contra aquesta resolució ha interposat recurs d'apel·lació la representació processal del Sr. JSC i de la societat A, SAU, demanant la seva revocació en els termes següents :

“de manera principal, en el sentit que sigui estimada l'excepció de manca de legitimació passiva respecte del Sr. JSC, i de manera subsidiària, en el cas que aquest Molt il·lustre Tribunal considerés que hi ha prova suficient de la relació laboral entre el Sr. JSC i la Sra. ODJFR, que no es condemni a aquesta part al pagament de l'import de 34.920 €, en concepte d'indemnització per acomiadament fet de forma indeguda, quantitat a la que s'ha de deduir el que s'abonà a la quitança en concepte de compensació econòmica i preavís, que ascendeix a l'import de 17.654 €, ja que no s'ha produït cap perjudici a la Sra. ODJFR, ja que hagués estat indiferent qui li hagués acomiadat (i més perquè se li va abonar el màxim previst a la Llei, i llavors era indiferent la quantitat d'anys

que la Sra. ODJFR hagués treballat) i perquè en tot cas, veient el decideix de la sentència amb la condemna solidària, s'hauria d'entendre que tant el Sr. JSC com la societat A, SAU es trobarien legitimats per procedir a l'acomiadament."

La representació processal de la Sra. ODJFR demana la desestimació del recurs i la confirmació de la Sentència amb imposició de les costes judicials a la part apel·lant.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- Ha quedat acreditat en les actuacions que des de l'any 1991 la Sra. ODJFR treballava com a dona de fer feines en les cases 1 i 2 del conjunt residencial "X" on la família del Sr. JSC solia passar les seves vacances a Andorra, sense que es formalitzi cap contracte de treball o d'una altra natura.

A partir del mes de febrer del 2008, la societat A, SAU va cotitzar a la Sra. ODJFR en qualitat d'assalariada i a partir del 2011 la mateixa societat va emetre els butlletins mensuals de salari (1.164,02.-euros durant els darrers mesos), i que la Sra. ODJFR anava firmant cada mes.

Per carta del 30-06-2016 remesa el 03-10-2016, la societat A, SAU, li va comunicar la seva voluntat d'acomiar-la de manera no causal i de resoldre la relació laboral existent entre elles des del 01-02-2008, reconeixent-li 90 dies de preavis i una compensació econòmica de 365 dies, oferint-li l'import net de 18.372,35.-euros en concepte de liquidació, i reclamant-li que dipositi les claus de les cases en les quals efectuava les tasques de neteja.

El 06-10-2016, la societat A, SAU va dipositar judicialment l'import de 18.372,35.-euros, acceptat per la demandant en concepte d'acompte.

El 21-10-2016, el Sr. JG, representant de A, SAU i actuant en aquest acte en representació del Sr. JSC, va rebre les claus dipositades per la Sra. ODJFR.

És en aquestes condicions que la Sra. ODJFR ha instat el present plet i que el Tribunal ha jutjat que :

- existia una relació laboral entre la Sra. ODJFR i el Sr. JSC qui la pagava en efectiu amb la connivència de la societat A, SAU, amb l'objectiu que el Sr. JSC no hagi d'encarir al comiat practicat al 2016 i de reconèixer l'antiguitat anterior al 2008,
- ha quedat acreditada la conxorxa entre els defenents per perjudicar a la Sra. ODJFR, i aquesta concorda no pot perjudicar a l'assalariada de bona fe,
- els responsables de la confusió creada han de respondre solidàriament del comiat indegut i de la indemnització reclamada, un cop descomptat la quitança dipositada judicialment,
- la reclamació per vacances del 1991 al 2015 està prescrita (aquest aspecte de la sentència no és recorregut),
- l'empresari, és a dir el Sr. JSC i la societat A, ha de pagar les costes.

Segon.- El primer aspecte del recurs recau sobre l'excepció de manca de legitimació passiva en relació al Sr. JSC tota vegada que la part apel·lant sosté que és en base a una interpretació subjectiva i errònia dels elements de prova que el Tribunal ha conclòs que hi havia indicis suficients acreditant la relació laboral entre el Sr. JSC i la Sra. ODJFR.

Argumenta al respecte que la sentència recorreguda considera un element de prova el fet de què la Sra. ODJFR diposités les claus a nom del Sr. JSC, per acreditar dita relació laboral, però no considera el fet de què el Sr. JG, legal representant de A, SAU, recollís les claus per acreditar la relació laboral defensada per la part defenent ; que si l'adversa defensa una relació laboral amb el Sr. JSC des de l'any 1991, el que sí que seria grotesc i inversemblant és que la Sra. ODJFR únicament

aporti aquestes 6 transferències bancàries per acreditar una relació laboral de més de 25 anys (1991-2016) quan la Sra. ODJFR podia haver aportat nombrosa documentació acreditativa dels pagaments de la nòmina ; que el Tribunal no té en compte les declaracions dels Srs. JSC, MS, JS i DO, en relació al viatge a Marroc ; que el fet de què existeixin contractes de compravenda protocol·litzats a favor dels Srs. MS i JS, no és un element per acreditar que el Sr. JSC contractà a la Sra. ODJFR ; que el Tribunal ha donat únicament veracitat a la declaració del Sr. JS, interpretant-la de manera errònia sense tenir en compte les de la seva mare i de la seva germana ; que el Tribunal ha donat una importància extraordinària a les declaracions dels testimonis proposats per la Sra. ODJFR quan dits testimonis no aporten res a la versió de la part agent ; que no és significatiu que no existís cap prova d'una transferència per part de la societat A, SAU, perquè el salari s'abonava en efectiu a la Sra. ODJFR i que no hi havia en aquell moment, cap normativa que exigís que el salari s'havien d'abonar mitjançant transferència bancària i que la Sra. ODJFR no ha aclarit com cobrava el salari per la neteja de les cases. Sosté d'altra banda que hi ha elements objectius i concloents que porten obligatòriament a pensar que va ser la societat A qui contractà a la Sra. ODJFR com ho demostren els butlletins de salari signats per aquesta i l'extracte de punts de la CASS, elements als quals la sentència no fa cap referència, i que la Sra. ODJFR no pot ara anar en contra dels seus actes.

El segon aspecte del recurs es presenta de manera subsidiària i és que en cap cas no s'hauria de considerar el comiat fet de forma indeguda, ja que tant si l'acomiadament s'hagués d'haver efectuat pel Sr. JSC, com si s'hagués d'haver efectuat per la societat A, es va abonar el màxim previst a la Llei, no desprenent-se cap perjudici per la Sra. ODJFR.

Defèn que no es pot compartir la conclusió del Tribunal de l'existència d'una conxorxa entre les parts demandats per perjudicar a la Sra. ODJFR justament perquè era del tot indiferent a efectes econòmics el fet que

l'acomiadés el Sr. JSC, o que l'acomiadés la societat A, SAU, tota vegada que cap perjudici econòmic ha patit la Sra. ODJFR.

Afegeix que la sentència recorreguda incorre en contradicció ja que, per una banda, arriba a la conclusió que qui hauria d'haver acomiadat a la Sra. ODJFR hauria d'haver estat el Sr. JSC i que per altra banda decideix condemnar solidàriament també a la societat A, SAU, quan segons dit Tribunal no existia cap relació laboral amb dita mercantil, i que si es considera que tant el Sr. JSC com la societat A han de ser condemnats solidàriament, s'ha de considerar que qualsevol dels dos podia haver acomiadar a la Sra. ODJFR i que per tant l'acomiadament finalment efectuat per la societat A, SAU, s'ha de considerar efectuat de forma deguda.

Tercer.- Però pel que fa al primer aspecte, considerem que la valoració de les proves efectuades pel tribunal sobre la determinació del real empresari és correcta.

Malgrat els evidents esforços dels defenents per mantenir la confusió i la imprecisió sobre les dates i el moment a partir del qual es podria considerar la societat A com l'empresari en el sentit dels articles 4 i 5 del Codi de relacions laborals, tots els elements d'Autes aboquen a la conclusió que és el Sr. JSC qui donava ocupació laboral a la Sra. ODJFR, i això a través de la societat A, SAU a partir del 2008, en tot cas formalment.

No és cert que el Tribunal hagués valorat certs elements de manera subjectiva donant-li més sentit o un altre sentit que tenen. Al contrari ressurc de la seva motivació que el tribunal ha tingut tots els elements en compte i que els ha valorat de manera conjunta ponderant l'un amb l'altre, tasca que li ha permès arribar a la conclusió que hem dit.

Al contrari del que pretén l'apel·lant sí que són elements determinants les manifestacions de les persones que intervenen en la residència des del

1991, com ho són en particular els membres i responsables de la societat “Y” (que els defenents havien pretès que hauria sigut qui havia empleat a la Sra. ODJFR), i que coincideixen en explicar que des de l’inici aquesta darrera no només es preocupava de la neteja de les cases però havia fins i tot esdevingut la persona de confiança del Sr. JSC fins al punt d’avançar diners propis pel pagament de diverses empreses que havien realitzat treballs en les cases o diversos encàrrecs de compra per part de la família JSC.

També és un element determinant la manifestació feta en seu judicial pel fill del Sr. JSC segons la qual la Sra. ODJFR treballava pel seu pare i que les condicions de la seva contractació era un tema del seu pare.

Quant a la propietat dels xalets, res diu la part apel·lant sobre el fet que ha quedat acreditat que des del juliol de 1990 són els propis fills del Sr. JSC que apareixen com els propietaris de les cases, i que per tant difícilment aquest es pot tapar darrere dels diferents muntatges relatius a aquestes unitats detallats en la sentència d’instància per negar tota responsabilitat directa, quan en realitat apareix que les mateixes eren seves i destinades a l’ús de la seva família.

Pel que fa a la qüestió dels salaris, és veritat que la Sra. ODJFR només ha aportat la prova de sis transferències el que pot semblar poc per un període de 25 anys. Però aquest element s’ha d’analitzar tenint en compte dues circumstàncies de gran importància.

La primera és que la demandant ha explicat que els salaris sempre se li han pagat en efectiu i sense cotitzar (de fet el pagament en efectiu queda admès per la societat A i ni aquesta societat ni el Sr. JSC ha cotitzat a la Sra. ODJFR abans del 2008, essent precisat que si bé la societat “Y” també cotitzava per ella, va deixar de fer-ho a l’octubre 2013), de tal manera que llur prova és molt difícil.

És d’aquest punt de vista que s’ha d’analitzar el fet que la societat A no ha sigut capaç de justificar els pagaments, en particular els reflectits en els

butlletins de salari a partir del 2011, que en tant que empresa hauria de poder documentar.

La segona circumstància és que la Sra. ODJFR ha aportat un document de la mà del Sr. JSC que diu (SIC) : *“jo, JSC, certifico que la transferència a ODJFR eren en concepte de compres varies i pel manteniment i neteja dels apartaments dels meus fills”,* i com ho diu molt bé el tribunal, no hi cap sentit que el mateix efectui pagaments per unes tasques ja suposadament remunerades per qui seria el real empresari és a dir la societat A.

Quan s’analitza els imports de les transferències en qüestió, ningú pot raonablement sostenir que la dona de fer feines hauria pogut avançar en un període de 2 anys l’equivalent acumulat a 28 mensualitats del seu salari brut, i considerem amb el Tribunal Unipersonal que la majoria de les referides transferències han de correspondre a salaris.

Tampoc tindria sentit si l’empresari només fos la societat A, el fet establert en autes que des de l’inici quan la Sra. ODJFR feia vacances a l’estiu, és la seva germana qui assegurava les seves tasques en els xalets i que és ella mateixa qui la pagava per això.

Finalment, és cert que la sentència no diu res sobre el fet que des de l’any 2011, la Sra. ODJFR ha firmat els butlletins de salari emesos per la societat A en qualitat d’empresari i que sabia des de el 2008 que era aquesta societat que cotitzava per la relació laboral d’autes.

No obstant això, aquest fet sobre el qual tornarem més endavant no canvia res a la realitat de la relació laboral.

Així les coses, la conclusió del tribunal que els dos defenents han de respondre solidàriament de les conseqüències laborals d’aquesta situació s’ha de mantenir.

Per tant, no es podia donar lloc a l’excepció de legitimació passiva, que el Tribunal no ha desestimat de manera formal però que ha descartat implícitament pel fet de pronunciar una condemna solidària.

Quart.- Cal ara determinar quines són aquestes conseqüències laborals.

No apareix que se li deu cap import a la Sra. ODJFR en concepte d'havers laborals més enllà dels ja satisfets a títol d'acompte, essent precisat que els imports en concepte de salaris del mes de setembre 2016 i 3 dies del mes d'octubre 2016, de preavis, de vacances 2016 i de compensació econòmica es van pagar el 24-10-2016, sia abans de presentar la reclamació judicial.

A més, ja hem dit que l'assalariada no ha impugnat la decisió de desestimar per esser prescrita la seva demanda de vacances anteriors al 2016 (30.899,47.-euros corresponents a les vacances de l'any 1991 a l'any 2015).

Per tant, la responsabilitat solidària dels defenents no pot trobar a aplicar-se en relació a aquestes peticions.

Només queda la reclamació d'indemnització per acomiadament fet de forma indeguda.

Cinquè.- Quant a la condemna a pagar l'import de 34.290.-euros en concepte d'indemnització per comiat indegut, hem de constatar que en cap moment el tribunal explica en què ens trobem en front d'un comiat "indegut" ni tampoc es pronuncia sobre el fonament de la condemna a pagar aquesta indemnització. Sempre la Sra. ODJFR ha fonamentat la seva reclamació d'indemnització sobre l'afirmació que es tracta d'un comiat practicat en forma indeguda pel fet d'haver estat realitzat per qui no era el real empresari, sia per la societat A enlloc del Sr. JSC.

Ara bé, cal recordar que l'article 98 del Codi de relacions laborals disposa que l'acomiadament fet en forma indeguda, l'acomiadament improcedent i l'acomiadament injustificat comporten, en els contractes per durada

indeterminada, una indemnització a la persona treballadora no inferior a 45 dies de salari per any de servei a l'empresa fins a un màxim de 30 mensualitats, que és fixada per la jurisdicció competent.

Ja hem pogut distingir aquestes tres nocions, indicant de manera esquemàtica que el comiat improcedent correspon a la situació on es fa servir una causa de comiat que no s'ajusta a la que s'hauria d'haver fet servir. És el cas quan es practica de manera no fomentada un comiat per causes objectives. També és el cas quan es practica un comiat no causal sense pagar el preavís o la compensació.

El comiat injustificat correspon al supòsit on els fets invocats no queden acreditats o no poden fonamentar un comiat. És el cas en matèria d'acomiadament disciplinari quan la falta invocada no apareix constituïda.

El comiat fet de forma indeguda reuneix els casos on no s'han respectat les formalitats legals, en particular les relatives a la carta i a la seva comunicació.

En el present cas, no s'ha discutit en cap moment que ens trobem front a un comiat no causal regulat per l'article 90 del Codi de relacions laborals segons el qual en els contractes per temps indefinit **l'empresa pot acomiadar** la persona treballadora mitjançant un preavís comunicat amb una antelació d'un dia per mes treballat fins a un màxim de 90 dies i amb el pagament d'una compensació econòmica equivalent al salari de 25 dies per any treballat o de la part proporcional corresponent al menor temps treballat, calculats segons l'article 82.3, fins a un màxim de 365 dies.

A més, l'article 99 del Codi de relacions laborals disposa que resolt el contracte, l'empresari ha d'oferir a la persona treballadora, el darrer dia de la relació contractual o com a màxim l'endemà, el pagament de tots els conceptes laborals i reflectint-ho en un document o quitança, per duplicat, en el qual han de signar l'empresari i la persona treballadora.

L'article 99.3 precisa que en cas de desacord en qualsevol dels conceptes liquidats, la quitança se signa pels altres en què hi hagi acord, i l'empresa, en el termini màxim dels cinc dies naturals següents al de l'oferiment de la

liquidació, ha de consignar judicialment i sense condicions, a disposició de la persona treballadora, l'import que creu que correspon als conceptes discutits.

En el nostre cas, al tractar-se d'un comiat no causal, no pot resultar injustificat puix no es recolza sobre cap justificació, i tampoc pot resultar improcedent per absència de la causa puix no es basa sobre una causa objectiva.

Tampoc es pot qualificar d'improcedent per manca de satisfacció del preavis o de la indemnització tota vegada que s'ha de constatar que les condicions i formes de l'article 90 que acabem de recordar s'han respectat.

Al respecte, apareix que la societat A ha reconegut i satisfet el preavis i la compensació màximes. No és cert que es tracta d'un argument nou ja que la part defenent ja el va aixecar en el seu escrit de contesta.

Aleshores, no es pot invocar una conxorxa destinada a negar la real antiguitat i perjudicar a l'empleada, puix que es fixi aquesta antiguitat al 1991 o al 2008, l'assalariada no pot experimentar cap perjudici econòmic donat que rep l'import màxim legalment possible.

Per tant, no es tracta de sancionar el frau a la CASS o el frau a la hisenda espanyola evocades per la Sra. ODJFR o qualsevol mancança de l'empresari, a traves d'una indemnització de l'article 98 quan aquesta queda destinada a reparar les conseqüències de l'acomiadament.

La qüestió és de determinar quina conseqüència indemnitzatòria s'ha de treure del fet denunciat per la demandant que és la societat A, SAU i no pas el Sr. JSC qui ha practicat formalment el seu comiat no causal, fet que segons ella permet qualificar el comiat com a fet en forma indeguda.

Ara bé, pel que fa a les formalitats del comiat no causal, l'article 92 disposa que el preavís previst als articles anteriors s'ha de fer per escrit mitjançant carta certificada amb avís de recepció, per conducte notarial o lliurant-la directament a la persona treballadora, que ha de signar-ne la recepció amb la menció de la data, o en presència de testimonis, un dels quals no ha de tenir relació de dependència amb l'empresari, si es nega a signar.

Així les coses, no considerem que el fet que és la societat A que va sola practicar formalment el comiat en qualitat d'empresa en el sentit de l'article 90 CRL no constitueix una raó suficient per tornar dit acomiadament en un acomiadament fet en forma indeguda, i com ho diu el propi Tribunal Unipersonal per motivar llur condemna en costes, l'empresari és a la vegada el Sr. JSC i la societat A.

Atesos els elements exposats sobre el comiat no causal practicat, no es pot considerar aquesta manera de fer com una *mala praxis* perjudicial a l'assalariada, sobretot quan aquesta no podia ignorar la intervenció de la societat A en la relació laboral, com a mínim en qualitat de prestanoms del Sr. JSC, doncs sabia des de feia vuits anys que aquesta societat la cotitzava i des de cinc anys que li feia firmar els butlletins de salari, i que per tant que no podia tenir cap dubte sobre la realitat del seu acomiadament i la identitat de l'empresari.

En aquestes condicions, en l'absència de tot perjudici en relació a les condicions formals de l'acomiadament provocat per aquesta situació, el sol fet que és només un dels responsables de la relació laboral que va practicar el comiat no causal no constitueix cap irregularitat formal del mateix.

Per consegüent, la condemna sobre el fonament de l'article 98 no té cap justificació i s'ha d'estimar el recurs sobre aquest punt, i revocar la Sentència, desestimant totes les pretensions de la Sra. ODJFR.

Sisè.- Malgrat la desestimació del recurs no escau imposar les costes de primera instància a la Sra. ODJFR.

En efecte, les condicions que hem detallat en el Fonament Tercer que fonamenten la responsabilitat solidària dels defenents i essencialment la confusió que han creat en relació a la determinació de l'empresari i el fet que no han respectat els seus drets durant anys, constitueixen per l'assalariada una *iusta causa litigandi* tota vegada que era raonable que aquesta sotmetés a la jurisdicció les condicions del seu comiat i la verificació dels seus drets.

Per tant, no s'efectua cap imposició de les costes, cada part devent assumir les seves i les comunes per meitat.

Setè.- Atès l'estimació del recurs, no s'efectua tampoc cap imposició de les costes d'aquesta alçada.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, ha pres la següent

DECISIÓ

Primer.- ESTIMAR el recurs del Sr. JSC i de la societat A, SAU, contra la Sentència del Tribunal Unipersonal del Batlle de data 11-12-2019 que revoquem en el sentit de desestimar íntegrament la demanda de la Sra. ODJFR, sense efectuar cap imposició de les costes de primera instància;

Segon.- No efectuar cap imposició de les costes judicials d'aquesta alçada.

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-